

BAKURUBASANNI

(n'imo 12 songo)

Mali kono = Dorome 200

Afiriki kono = Dorome 400

Jamana werc = Dorome 500

Utikalo san 1995

Kibaru

Kunnafoniseben bota kalo o kalo. BP: 24 Telefoni : 22-21-04. Bozola Bamako-Mali. San 23nan boko 283nan A songo : dorome : 10

Mali kera Sénégali jigine ye

Kabini ninan san damine la, balofenw songow yelenna Sénégali jamana kono. Ob'to a fo no, min tun kilo ye dorome 16 ye, n'o kera dorome 22 ye, ani malo, n'o kilo bora dorome 40 na, ka se dorome 60 ma.

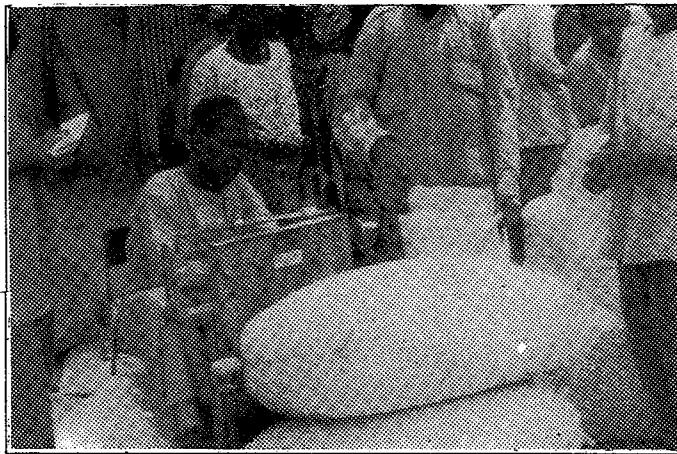
O kera sababu ye, Sénégali jagoklaw k'u kunda Mali kan, ka na t'o san, ka t'o feere Sénégali duguwkono. Ajagoklawy u resin no doron ma, bawo, galéya koso, no songo ka nogon ni malo ye, sénégali kaw bolo.

O siratige la, san kalo saba folo doron kono, no toni baa mugan (20.000 t.) de lasera Dakar, negesira fe, min taanikasegin be kacaya, k'at'af, n'o beka Maliko Sénégali jigine ye, balokola. A no feereliko ye sira soro cogo bee la, fo no songo nania galéya Mali yerc kono.

Nka, taalen jec, jamana tila fangasow benna a kan, ka do fara wusuruw kan, walasa u bololankolon kana b'a ko la. O siratige la, no takisi kera setawari waa naani ani keme wolofila ni dorome biwonlontila ye (23.850F). O warila, waa filia ani keme duuru ani dorome tan ni filia (12560F) ye Sénégali ta ye, ka soro Mali ta ye waa filia ani keme filia ani biduuru ni segin ye (11.290F).

Ako b'o bolo de kan sisani, min bekagelbyajamana filia jagoklaw bee ma, n'a be se, ka ke sababu werc ye, ka do fara no songo kan, a boyoro n'a feereye roro bee kono.

Afiriki tilebin jamana dōw farala nogon kan sannifeere la

Afiriki jamana damado, n'o ye Ganbi ni Sénégali ni Mali ni Lagine Bisawo ye, olu cikejekulu 5 (duuru) farala nogon kan u ka senefenw sannifeere feerew bolodali hukumu kono ka jesin farajela ni Endu jamanaw ma, ani u kerefe jamanaw.

U ye jekulu in tøgø da ko « jamana jelenw ka soro dorogolen yiriwalisira ». jekulu in ka nininta kologirin ye senefenw ni cikelaw ka soro labugunni ye, walasa

senekelaw, baganmaralaw, bamonnaw ni bololabarakelaw be se ka nafa soro u bolofenw feereli la kerefe jamanaw ni dije jamana werew kono.

O siratige la, u bena u hakili to senefenw ni baganmara soroferenw falenni na u ni nogon ce, ka kongo kunben ani balo to min be t'u bolo, u k'o labo farajela ni dije seleke naani jamana werew kono, min be se ka ke sababu ye ka nafa caman lase cikela jekulu kofolen ninnu ma ; a be se ka ke sababu ye fana u ka izini mankanninw sigi sen kan wulakononaw la. U ka jekabaara in kadara kono, u bena juru don ciklaw la, minnu mago b'a la.

Ton san folo la, a ye jatemineke soroferenw na, minnu be san kosebe ni nafaba b'u la, cikejekulu duuru ninnu ye wariko deme jini jamana werew fe, u ka baaraw yiriwalisratigie la.

Gine-Bisawo ni Sénégali ni Ganbi be somo ni gomi feere Endu jamana kan, songo la min b'u nafa ka teme u feereli kan, u ka jamanaw jagoklaw ma.

U ñaniya weré ye Moritani ni Mali ni Sénégali gomi farali ye tow ta kan, k'o fana lase Endu ni jamana werew kono ; u ka feereba do fana ye ja keleni ye

Ton in be Gine -Bisawo nten feere Sénégali ma, k'a yelema k'a ke ntentulu ye. U b'a fe ka mangoro ni jegewusu ni jaba ni pomiteri ni di ni ntentulu fana don da la, u nafa kama. Jekulu in ntuloma y'a jamana naani (4) tengunni ye nogon na ; a ka c'a la, i be siya kelenw ni diine kelenw ni laadalako kelenw soro u 4 bee kono. U ni nogon ce sannifeere lawerelon don kosebe. U hakilina ye min ye sisan, o ye je in banbanni ye soro sira fana kan, walasa u ka kelenya be se ka sabati kojuman.

DAKUNW

Jamanaderw ni fangabolow cckow = nc 3 Segcien Jalakorij = nc 7

Balimatunu n'a gasilakow = nc 3

Sumankissw tangaliko

Bangebagaw byoro den ladamuni na = nc 6 tennennamaw ma = nc 8

Solomani SISE ka Shékasidondonya sabatira faraje jamana na.

Solomani Sise, n'ale ye jadilala nana ye, an fe Mali la yan, n'a bora ka «waati» labo kosa in na, a ye jenjon dō soro Zemoni dugu kono, Itali jamana na, faraje la.

Nin'y'a siñe foboye nin jenjón in ka di farafinden ma. A be deli ka di farajew ma, minnu y'u ka njanaya da kene kan, seko ni dónko hukumu kono. A dikun ye walasa k'a jira k'a sorbagá y'a ka naniya numan jira hadamaden danbe n'a lahóroma sabatili la.

Jenjón in dibagaw ka fo la, Solomani Sise nogon jadilala nana te farafinna bee la; sabu a ka jaw be kuma Mali ka lawale kokorow kan, ani farafinna lakow bee lajelen. Uko Solomani ni jadilala minnu be da nogon ma, olu ye Shapilen, Antoniyoni, ani Felini, n'olu ye Itali yere jadilala njanaw ye, n'u lakodonna dije bee kono.

Hakililajigin siratige la, Solomani Sise ye jenjón ni ladiyalifén caman wérewsoro, minnu ni nintekelen ye.

Baraweli

San 1995, utikalo tile 10 n'o benna alamisadon ma, lahawuta sanba dō binna Baraweli arondisiman dugu dō kan n'o ye Tigin togoda ye.

Sanji in kera sababu ye ka Tigin soden 134 bin, ka jigne caman tine, ka ke bagan caman sata ye. Dugu in mog 100 nogon de be yen bi, siso te minnu bolo.

Sanji in ye lere 10 de ke nali la; a jiwoyo temenna yoro o yoro fe, a taara n'o yorolafew bee ye.

Kabini kibaruya in dara fangaso némogoso tulo kan, u ye jekulu wuli ka t'u ne da dugu in tijeninow kan, ani ka jatemine ke feere dabaliliko

la walasa dan ka sigi tineni kelen ninnu na.

Baraweli komandan Mohamedi Uludi Talebi ye döröme waa 20 di Tigin dugu kasaaratow ma dème kadara kono ka bo Baraweli kafo yéreyiriwa ton yoro. Segu gofereneri fana ye nafolo kofolen in nogonna d'u ma.

Kati

Funankenin 200 ni k'o ka bo Mali seleke naani bee la ani Senegali ni Burukina Faso ye teriya laje dō ke Kati, k'a ta san 1995 zuluyekalo tile 25 fo ka t'a bila a tile 30 la.

Nin bolodinogonma hakilinafalen siratige la denmisew kunko gelenw fese - feseli hukumu kono, k'a nini ka funankeninw nesin wale numanw ma i n'a fo : keneya sabatili walew, sigiyorow lakanani, denmisew kalannin'u ladamuni animusowjorow jamanaw ka netaa jidili la ka fara fangaso yere ka kewalew dönni kan, nin bee dekunkun n'u njenjen tomona funankeninw fe Kati.

O temennen ko, Kati lajekelaw degera fotota ni pentiri keli la. U ka Kati laje in sen fe u ni duguma kalankow minisiri Adama Samaseku ye nogon kumanogonya. Ay'ubilasira, k'u laadi nin wale numan n'a nogonna caman labenni na ben ni here ni siginogonya kono.

Kati

Kosa in na Kati kafo dugu fila, n'o ye Bemeso ni Sogolonbugu ye, o dugumogow sera nogon ma dugukolo kele la, fo ka n'a se mog 13 ni boli ma.

Fitine in daminena ni Bemeso ciklaw genni ye fanga la ka b'u ka forow kono Sogolonbugukaw fe, k'a sababu ke k'olu de ka cikeforow don, u'olu ka dugukolo de kan.

Bi ma kele in bila sen na. Nk'a sababu ye danfarakow ye dugu fila

ninnu ni nogon ce, danfarako min be laadala siraw kan halibi, n'o laadala sariya kelenw de be ka boli an ka togoda caman ni nogon ce, sanko minnu be danbo. Aka c'a la, laadala sariya koro ninnu ye fognogonko caman sababu ye dugumisew ni nogon ce an ka jamana kono bi.

Fitine in daminena san 1939, ni ninan y'o san 56 ye.

Atayi t'a cogokoro la

Asan 20 (mugan) ye ninye, atayi tun be bo Endu jamana ni Sri-Lanka jamana kan, ka t'a feere dije tonkun naani (4) bee la. Nin jamana fila tun nogon atayi feerelaw te.

O waatiangilew detun nogon atayiminnaw te dije kono. Nka an be don min na, i ko bi, Keniya jamana b'a fe ka tenta atayi seneli n'a feereli la dugukolo kan. Shini jamana fana ka atayi seneli cayara siñe fila ni kórolen ye san 15 kono.

Minye atayiminnawye, olu fana cayara Irisila jamana koro kono ani larabu jamanaw.

Kabini san 1980, Afiriki ni farajela tilebin jamana bee ka atayi minta ka kan, n'a bora angilew la.

Atayisene ma diya ciklaw la san 1994. Atayi songo jiginna ni 20 ye 100 o 100 kan. Nka atayi soro hake dögöyali a senjamanabaw kono, o bena ke sababu ye, ka dönsen kura don a seneli koro.

Urwanda ni Burundi atayi min ka di kosebe farajew ye, n'a be feere u ka jamanaw kono da gelen na fana, o tenu soro tugun sannifeere nataw suguw la, bawo kele ye jamana kofolen ninnu ko bee nagami u bolo.

Sariya**Jamanadenw ni fangabolow cekow**

Foroba baaraketoro fen o fen sigilen be jamana duguw, a kafow n'a marabolow kono, n'o ye kubedaw ni seriwsidaw n'u nogonnaw ye, olu bee ye jamana fangaso bolofaraw de ye. O bolofaraw sigikun ye fanga magerelideyejamana kono mogow la, walasa k'olu magow nenabu u yere sigiyorow la, ka sor'a ma ke degun ni segen ani tooro ye. O magow nenaboli de be jamanadenw n'o fangabolow baaraketaw lase nogon ma. N'olu sera nogon ma kunko suguya o suguya la, fen bee be se ka b'o la. Teriya be b'a d'ow la, an'o nogonsirataamaw n'a nogonnafakow. Furunjogonya be b'a d'ow la, an'o nogontogodaw n'a kelenyakow. Jansali be b'a d'ow la, n'o ye wale numan sarali ye ni fen d'ow ye, wari, dugukolo, baganw ani yeretangalifew be minnu na.

Nka, fognogonko be b'a d'ow la, an'o kelew n'o nogonlajabakow, fo ka nogon lase fangabolo kuntigiso la, wali polisiso ni sariyaso la. N'o de kera sa, kunko min ye baarakela ni magotigi lase nogon ma, o te nenabu fo ka jotigi ni jalakitigi don. O la, fen minnu ka kan ka nedon, olu file :

- **Afolo:** A ka kan ka don ko fen min ye baarakela ni magotigi fili nogon ka tine ma, o tu fila si no ye. N'o sementiyyara, k'o jeyya, k'o faamiuya, a kele wulila yoro minna, o fangabolo b'i jo n'a kunko bee ye. Wale minnu be k'o la, olu be baarakela bo bolo la, ka magotigi lafiya, bawo, bee b'a ye ko fili bora fanga yere de la, min taabolo be yelema yelema.

- **A filan:** N'a sabatira ko fen min ye baarakela ni magotigi bila nogon na, k'o ye baarakela no ye, okuma ka ca, sanko n'o sababu kera mago nenabobaliya ye a cogo la, wali ni dogoyamali, nenini, bugoli ani tineni kera. O la, n'i ye

baarakela bofen ye magotigi bolo, o y'a sor'u fila ye fokaben ke, min ye magotigi wasa, k'a kunnawolo. N'a mogow fila dun ma se ka ben ko la, fo ka mogow werew da don a la, ka dese, se min be magotigi ye, o ka ca. N'a diyara ye, a b'a ko lase sariyaso la. Mogow si te se, k'a bali o la. A be se, k'a lase polisiso fana la. A be se, k'a ko dan fangabolo yere kuntigi ma, o ka mone b'a la, fo k'a dususumaya. A mana boda o da fe, alekoni mago be ne, ka tila, a ka kan ni fen min ye k'o f'a ye, k'o k'a ye, wali, k'o d'a ma.

Nin bee la, baarakela nangilicogo dantigelen be fangaso ni sariyaso fila bee fe, k'a d'a ka fili cogoya kan. Walejugu bee n'a nangicogo don.

- **A sabanan :** N'a y'a soru mago nenaboli senfe, magotigi de korotora kabibinbaarakela kan, a kabaa rayoro la, k'a dogoya, k'a nenii, k'a kele, fo ka tineni b'a la, ka sor'a ma filiko ke, o fana kuma ka ca. Koroto ni segen mana mogow min bila walejukue la forobaba rayoro la, i ni baarakela min be nogon na, ni jenogonw b'o la, olu folo de be wuli, ka far'o kan, k'i kele.

N'i n'olu benna, o y'i tilalenye. N'aw dun ma ben, a ko be taa, k'i bolo dan, bawo, a b'ona lase kuntigi yere ma. Fen min b'i bokuntigi bolo, o ye fokaben ye, ka baarakela tonnen dususumaya, a ka kan ni fen min ye, k'o f'a ye, k'o k'a ye, wali, k'o d'a ma. N'o fokaben ma sira soru, a te ne wale min ko, n'o y'i laseliye polisiso, wali sariyaso la, o de be ke. A mana ke cogo o cogo, i te bo bolo la, n'i ma nangi a cogo la. Nin kumaw b'a jira ko sabali ni mujun de ka fisa ni dusubaya nifarinya ye, hali n'a kera tonliko, wali dantemenco ye. A mana ke baarakela fen o fen ye, foroba kunda fara kenyereye kunda kan, bee b'a don ko fili be ke, wali, sumaya n'a nogonnaw, minnu ka surukoncengoya anijaniyajuguya la. O n'a taa o taa, an ka kow nejini, k'u nedon, ka soru ka waleketaw ke.

Balimafuru n'a gasilakow

Kabini lawale la, balimafuru be ke dije kono. A ka ca Afiriki jamanawkono, katemeyorocaman kan. Olu fana la, Tunizi jamana nogon ka dogo, bawo, o dugu d'ow kono, ni furu keme sirila, i b'a soru biseginye balimafurye. Ajamanaw bee kono, muso be mamine kabini a wolodon.

Farafinna, a be fo de ma, ko ka juru siri den bolo la. A furu bee lajelen be ke balima cemanw n'a musomanw wolodenw de ni nogon ce, n'olu ye kalamemaw ye.

O de b'a to, mogow b'a fo, ko kalamemawdara nogon kama, n'olu taye nogonye, kabini dije, folahara. Nka, mogow b'a fo, k'a kan, ko ni balimafuru ma diya, a gasilakow be caya.

Taalen nefe, nininikclaw ye gasilako werew ye balimafuru la, minnu te benbaliya ye. O ye farilabanaw n'u nogonnaw ye, n'olu be yelema, a furunjogonw wolodenw fe, n'a y'a soru, joli kelen min b'olu fila bee farikolo la, banakis yelema b'o la. O be se, ka ke jolilabana, fasadimibana, nedimibana, koncordinibana, wali kunkololabana, fo ka se banaw ma, minnu tun b'u ka kabilaw burujulamogow la.

A kera cogo o cogo, hali ni balimafuruw dabilaliko kuma te se ka fo sisani, a gasilako min be denmisenninw ka dinelatigelanog, n'o jate minelicogo te baara ye d'oniya tile in na, o yoro lajeli man kan ka ke baasi ye;

Fasokanw kalanni nafaw

Né bë nininkali ke : «Nafa bë fasokanw kalanni na wa ?»

N'iyanw ka jamanaba in laje, i b'a kôlosi ko mogo kalannenba caman bë fasokanw de lagosi. O mogow te son anka kanw kalanni ma, wa u b'a fôko nafa fosi t'u la. Olu ye mogo

filibagatow de ye, sabu sanni i k'i wasa don jamana werekanw kalanni na, a ka kan i k'i cesiri i yere taw fe; k'u dòn, k'u seben; k'u mankutu fo. Fasokanw ninnu de ye jamana ka netaa ntulomabaw ye. Olu de b'a to anw bë se ka kuma njogon fe; ka njogon faamu. Fasokanw ninnu kalanni nafaw ka ca :

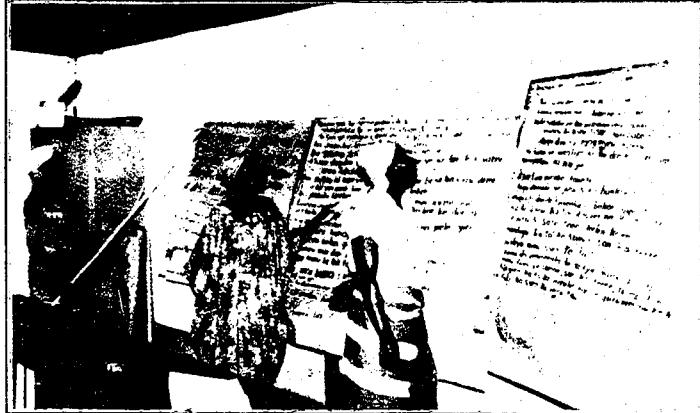
- U b'a to an bë se k'an ka dönniyaw sinsin an yere ka jamana kono;

- U b'a to an ka jamana bë lakodon dije seleke naani bee la;

- U b'an ka sekow n'an ka dönkow mankutuw jira fan bee fe.

Misali : N'an ka dönlidala law taara jamana werekono, u bë dönlili da an ka kanw de la. O ye kunnawolokoba de ye Mali ma.

Sanni an ka girin jamana werekanw nöfe, ne hakili la an ka kan k'an taw jini k'u dòn walasa ubë se ka barika

soro. N'an y'an ka kanw fili, an na mogowere taw fo mint'antaye; ola an bë se ka ke jorw de ye an yere ka jamana kono.

Ne m'a fôk'an kana kan werekalan de ! Nka an ka dòn k'an yere de ka kanw kalanni njogon te; o de nafa ka bon anw kan. Tubabukan kalanni te mogo ke tubabu ye. Bamananw ko : «Jirikurun meen o meen ji la, a te ke bama ye abada».

Fasokanw nafa kosoñ, u kalanni ka kanka wajibya jamanaden bee lajelen ma; hali Alifa Umaru KONARE, ale min ye jamanatigi ye; sabu : «Sodon, jiridon, yeredon de njogon te». Ni jamana o jamana y'a wasa don a ka kanw na, o jamana te to k'abada.

Amidu Kulubali-
Balikukalan karamogo
ka bo Bamako.

ka dabali siri, musow bë se ka nafa soro shikolo la, cogo min na, k'a sababu ke nin ye here donto ye Mali kono.

Salon ji bora kosebe ; tilema temennen in, jege sorola kosebe ; nin samiye in na shiw fana denna kosebe ; o ye here donto ye Mali kono. N'ala sera ka ninan samiye diya kosebe senekelaw la, ka fara ninnu kan, an b'a fo ko Mali diyara kosebe.

Bamananw ka ntalen do ko : "ni ga diyara gatigi min ka tile la, an b'a fo ko karisa ka gatigya san na, k'o ga diyara kosebe". O san te bo gaden si kono. Ala ka here caman jigin Mali kono.

Bakaribile Danbele
Beleko Gegena
Joyila serékili la.

SURUKUBA ANI BAKORON

Don do la, surukuba ni bakoron ye njogon kunben. suruku ko bakoron ma, ko n'a ma tijé saba fobi, k'a b'a dun. Bakoron k'o ma gelén.

- Tijé folo : E manat'a fo suruku o suruku ye, ko e ni ne kumbenna, ko e ma son ka ne dun, o n'a fo k'o ye nkalon ye.

- Tijé filanan : Ni ne taara fo bakoron o bakoron ye, ko ne n'e kumbenna, ko e ma son ka ne dun, o n'a fo k'o ye nkalon ye.

- Tijé sabanan : suruku ! kongo t'e la bi de !

Ofolendörön surukugirinnak'jo. A ko «bakoron, e y'o fo mun na ?

Bakoron ko : «don tow, nininkali t'an ce.» Surukuk'o yetijéye. «ik'a dòn ko bi dunnî ma bo.» Bakoron ye fen o fen fo, o bee ye tijé ye.

Umaru Kocé Fônbâ
Animateri jumazana. Fana mara la

Ntinenga

Ala ye dali ke, a ma kejeni ke. Ala ye dow ke faamaw ye, olu ma fen di Ala ma.

Ala ye dow ke nafolotigiye, olu ma fen di Ala ma. Ala ye dow ke segenbagatowy, olu ma fen ke Ala la. Jon bee n'i dakan don Ala bolo.

Segen y'a kali, ko ni Ala y'ale se mogo min ma, k'ale be fa don o la; mogo y'a deli, a y'o deli mine.

Segen seginna k'a kali, k'o n'a le ye mogo min soro, k'ale be o tigi faga; mogo y'a deli, a y'o deli mine.

O ko segen y'a kali, ko n'a le ye mogo min soro, k'ale b'o tigi dungoko sa; mogo y'a deli, a ma son k'o deli mine.

O de kosoñ, a fôra segen ma ko koliden dungokosa, a n'a dogóke farifaga.

Sheki Madu So
Balikukaramogo ani «AV» ton
Sekereteri.
Ntinenga Fana mara la.

MASANTOLA

Desantarisason kunnafoniw

Masantola ye arondisimanyer min be Kolokani mara la. Zuluyekalo tile 21, san 1995, jekulu min sigilen be Kolokani serekili la, desantarisason baaraw nenaboli kama, o mogow ye taama ke ka na Masantola.

O jekulu mogow nana arondisman dugu 42 c i d e n w kumanogonya, duguw be fara nognon kancogomin na ka ke komini ye.

Jekulu min sigilen be Kolokani mara la, desantarisason baaraw nenaboli kama n'o ye «G.L.E.M» ye, o mogow togow file :

- 1) Mayisa Fane, o ye Kolokani komandan koroba ka dankan fofe ye. Ale ye jekulu in kuntigi ye.

2) Abubakari Tarawere; o ye kordinateri ye.

3) Sidi So; o ye senekelaw ka soba mogoye.

4) Madamu Dunbiya Umu Ja

5) Madamu Kulubali Fatumata Mayiga

6) Isaka Konate; garadiw ka nemogoba

7) Mamadu Sisoko; zandaramaw ka nemogoba dankan.

Nin nemogow y'a jira ko mogow ka desantarisason baaraw ke jekaf, ani nognonfaamuya kono. Dugu kana dugu wajibya ka far'a yere kan. Desantarisason madabo fadenya kama.

Masantola mara la, duguba minnu b'a fe ka ke u danma komini ye, n'u ye dugu werew nini ka fara u yere kan, o dugubaw togow file : Sirakoroba; Sabugu; Masantola yere ani Banankoro.

O dugu werew ninini kono na, nognonfaamubaliya sorola fancaman fe duguw kono. Dugu kelen do y'u

togo di mara bolo fila ma, k'u fara olu kan u ka komini kono. Oduguwtogow file :

Fontilebugu; Fugan; Ben; Bugukura; Ngolobilenbugu; Sugan.

Nin duguw ma se ka kan kelen fo fo, u be fara yoro min kantijeyere la. Duguw ka fara nognon kan baaraw bee be kunce utikalo tile 10, san 1995.

Utikalo tile 10, walasa k'adon dugu minnu benna fo la, ka fara nognon kan ka ke komini ye, o dugu bee be ciden kelen bila ka na a bolo da mana la, dugu togo la,

k'a fo an be karisala komini fe, o kalikan te se ka wuli tuguni.

Zuluyekalo tile 21, nognoye kunceto, Mayisa Fane, n'o ye desantarisason jekuluba nemogoye Kolokani, o y'a jira duguw ka ciden na, k'u ka taa nognon ye halisa duguw bee kono, ka ben komini kelen kan, u be don min na, tige yere la.

Mayisa Fane ko mogow ka baaraw ke ni nognonfaamu, ani ben ye, walasa nafaba be sorod desantarisason la Mali jamana kono.

Mamadu Jara Animateri
N Pereribugu Masantola
Kolokani mara la.

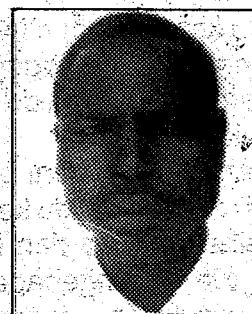
NTINENKA

Ntinenga be Fana mara la. Ani Fana ce ye kilometer 48 ye. Ntinenga kera dugu yiriwatou ye san 1991. Ton peresidan togo ye ko Jara Mariko, o dankan ye Bakari Kulubali ye.

Wari marala ye Marama Mariko ye; o kadankanye Mari Jakiteye. Magasan kelen ani balikukalan kelen be Ntinenga dugu kono

Sheki Madu SO
Balikukalan karamogoye
Ntinenga Fana mara la.

ka bo Sala

Sala ye duguye min be Kalabankoro mara la.

Nka Sala ni Kalabankoro ce ka jan dooni, mogote se kaboo kalabankoro ka taa Sala n'i ma ba tige. Sala be Kalabankoro ni koron ce. N'i be bo Kalabankoro ka taa Sala, i be temen Bamako fe. N'i sera Bamako, i be Kulukoro sira kelen mine, ka taa Solomanibugu, ka taa Moribabugu, ka taa Duruwa la. O ni Sala ce ye kilometer 3ye (3km) ye. N'itemenna Duruwalal la, ka dooni boli, i be tamasiyen nege turulen y'i kininbolo fe. Nege in ni Sala ce ye kilometer 2 ye.

Sala sigilen be ba kerefe; mogoye suguya saba sigilen be Sala. Bamananw, Koroborowani Somonow Nin mogoye ninnu bee n'u ka baara don. Bamananw ka baara nesinnen be sene ma, u be no, kaba ani tiga sene. Koroborow be cencenbo ke, somonow ta ye jegemine ye.

Otemennenko, poroze literasi, balikukalan Bamako disiriki ye kalanso dayele Sala mekal tile fo, san 1995. O kera Salakaw bolo nisondiyakoba ye, sabula, a kera sababu ye k'u bo kalanbaliya dibi la. Osiratige la, Salakaw k'u be foli ni barikada ke ka taa nin baara numan in kebagaw ma kosebe. Sabula, ni mogoye mogoye kalan di ma, otigiyeye ko bee k'i ye. Sabula, kalan de be mone bo mogoye la. Mogoye kalanbali ni fen min ka kan o ye fiyento ye, sabula, o be menni ke, nk'ateyeli ke. Bamananw ka ntalen do ko : «She don sansara kono, o be she tigi ma, nka i ku tilen, o be she yere de ma». Poroze ye kalanso dayele sa, nka kalansabatili be sorod dugumogoye ka cesiri de fe.

Yusufu Fane proroze literasi balikukalan Bamako Disiriki. Negejuroso nimoro 22-70-73 Bamako.

Bangebagaw joyoro den ladamuni na

«Den ye bogo kene de ye; n'i y'a mince cogoya min na, a be t'o cogoya de la». Nin ye bamanan nsana do de ye min ye tine lakika ye.

Ni den bangera, a ladamuni bee b'a bangebagaw de bolo ani du kono mogow. A kolosira ka fo ko den b'a bangebagawjogota. Nibangebagaw jogoka ni, a ka c'a la denfanajogo be ne.

Nin b'a jira ko bangebagaw joyoro ka bon kosebe den ka hadamadenya konona na. Fa ni ba, korow ani kerefe mogo werew, olu bee sen be den ladamuni na, sabu ladamuni te ke du doren kono; a be ke fan werew la (nbedaw ani kalansow...).

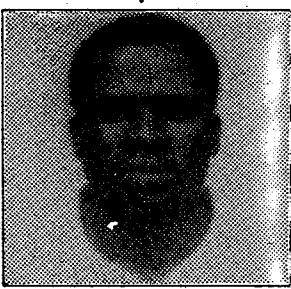
Ji ni dumuni temennen ko, fa ni ba ka kan k'u cesiri u denw ka hadamadenya la, walasa den ninnu be se ka ke jamanaden numanw ye. N'i ye jamana falen ye nsonw ani nanamunjanamu mogow la, o b'a jira ko bangebagaw m'u joyoro de fa. U y'u mago bo u denw na; k'u bila u yere ma. O den ninnu te ladamu abada, wa olu de kelen be ka dugufa, kojuguke doren de la : ba t'u la ; fa fana t'u la ; somogc t'u la. U be dugu kono ten, mogo tooro de la.

N'i ye nin wale in laje ni hakili numan ye, i te den ninnu jalaki. I be nininkali ke : <<mun de ye nin denmis en ninnu ke nin mogosuguyaw ye ?>> nininkali in jaabi b'a jira i la ko bangebagaw (fa ni ba) de kera sababu juguwyen u denw ma barisa u m'u bila sira numan kan. Bangebagaa caman sen b'u denw ka jogo juguya la.

Den si ladamunen te bange ; den be ladamu a bangeyoro mogow de fe. Ola, bangebagaw ka kan k'a don k'u denw ka here n'u ka bone bee b'olu de bolo. Fa ni ba bee n'u joyoro don den ka ladamuni ko la.

Denfa Joyoro

Denba ka baara temennen ko, mogo caman b'a fo ko nafa were fosi te denfa la, n'a bora denbaya

baloli la. O hakilila in tetjne yesabu fa ni ba ka baaraw te suguya kelen ye den ladamuni na. N'an y'u ka b a a r a w

Jatemine, an b'a soro ko denba Joyoro ka bon kosebe den bange waati la fo a san wolonwula (7) tuma. O waati la, denfa ka baara be bonya; denba ta be dogoya, nka a te ban pewu.

Ni den bangera, a be mogo folo min don, o y'a ba ye; a bena mogo filanan min don, o y'a fa de ye. Nin b'a Jira ko denfa Joyoro fana ka bon. Den ka kan ka hine soro a ba n'a fa bee fe, nka denfa ka hine man kan ka damateme. Ale de be den ka hadamadenya kerenerkeren, k'a kologirinya; ale de be den dege ko gelenw na, nka nin baara ninnu t'a ka hine bali den yoro. Denba ni denfa ka baaraw be nogon dafa; u te fo nogon ko; u be taga nogon fe.

Denfa de be den ne yele ka bila dije kono; k'a jira den na ko hadamadenya be se ka ke yoro were la, min te du doren ye. Denba ka baara kofe, denfa de be den ka ladamuni to sinsin.

Nin b'a Jira an na ko nafa belebeleba be denfa la du kono min nesinnen be den ka nemaya sabatili ma. Nka, den ka ladamuni te se ka sabati ni denfa t'a ka baarakecogo don. Ni denfa t'a ka baaraw ke k'a ne, o be ke sababu ye ka kasaara sama ka se den ma. O de la denfa man kan ka juguya kojugu a den ma. A ka kan ka den kolosi, ka hakilila numanw d'a ma; k'a deme f'a ka balikuya. Ni denfa Juguyara kojugu a den ma, o be ke sababu ye den ka siran a ne k'a damateme, a te son ka gere a la; a be se ka ke mogojugu ye min t'a fa fe. Ni den be siran a fa ne, a be gere a ba de la. A laban be musoya walew de ke, o man ni dence ma.

Denfa minnu t'u ka baara ke cogo don, olu denw be se ka geleyaba soro u ka hadamadenya la: u be ke baliku farifagalaw ye; u be siran, u te baara

gelen kun; u be siri u ba la hali n'u korobayara, ubese ka ke mogojugu fana ye minnu te mogo were fe (mogofagalaw). Nin kunnafonni ninnu b'a to denfaw k'u Janto u denw na; k'u ka baaraw kecogo kolosi walasa u denw ka hadamadenya be sabati.

Kunceli : Denba ni denfa de je ye den ye; olu de ka kan ka den ka ladamuni laben walasa a ka ke jamanaden numan ye. Den ka hadamadenya bee sirilen don a bangebagaw de la. «Ni den ne, a be ke bee lajelen ta ye, nka n'a jogo juguyara, a be to a fa n'a ba bolo»

An b'a jini bangebagaw fe, u k'u janto u denw na; u k'u ladamu ni hakili ni laadiriya ye; u ka hadamadenya sira jira u la. U k'u denw kolosi tuma bee.

An tun y'a fo ko den ka hadamadenya be bo a bangebagaw de la. O la, den ka ladamuni te ne abada ni ba ni fa m'u Joyorow fa.

Ba ni fa ka baaraw ye mun ye den ka mogoya la ?

Ba Joyoro

Denba Joyoro ka bon kosebe den ka hadamadenya la. Ni den bangenna, a te foyi don, a te mogosi don, w'a a te se ka foyi ke a yere ye. N'a be korobaya, a be mogo folo min don, o y'a ba de ye, sabu den n'a ba be nogon fe waati bee. A bange waati la, ba yeden ka nemaya ntuloma ye; o waati, den sirilen be a ba de la. A te dumuni ni ji soro n'a ba te; a ka nisondiya be bo a ba de la. O la, ba ka baara folo de ye ka den kanu barisa den be mogofol min jogota, o y'a ba de ye. Ale de b'a den dege kuma na; k'a dege sigili ni nunumali ni tagama la, k'a dege mogo bojogonna na.

Ni den be korobaya, a be folo ka jogo jugu ni jogo numan de ta a ba fe ; a ka c'a la, ni ba ye muso jugu ye ; den fana be ke den jugu ye ; wa n'a balikuyara, a te ke mogofe ; a yere be juguya. Nka, ni ba ye mogosebe ye, n'a jogokani, a ka c'a la, den fana be ke den sebe ye, a be jogo numan soro. An ka don ko ba te se k'a den ladamu abada, n'a t'a fe. Ola, denka

ladamuni te sabati abada fo ba k'a ka baarakcogo numan don. Denba de be den dege wale nogomanw ni wale gelenw na. O de la Bamananw b'a fo ko : <den ka cefarinya wali a ka fugariya be soro a ba de fe.>

Nin nsana b'a jira an na ko denba suguya ka ca ; wa ladamuni suguya fana ka ca.

-Denba dow b'u denw fili ; u b'u mago b'u la ; u t'u ladon. Nin wale in be kasaaraba de se den ma a ka hadamadenya kono.

Den minnu bangebagaw banna u la; olu be ka ke den kunsalenw ye (u te se ka fosi jenabu u yere ye, sabu u ma dege fosi la); walima olu be ke Jamana Juguw ye : nsonw nanamunananamumogow ... Nin den ninnu de be ban u bangebagaw la, u be sek'uyerekelewalima usomogow.

- Denba d'ow b'u denw don u kaman koro; u b'u fe kojugu; u ni den be jenabu fe tuma bee. Nin ladamuni cogo in fana man ni den ma. Ale b'a to den be siri a ba la tuma bee; den be tijne (a te se ka fosi ke a yere ye a kelen); a be ke fugari ye; a te se ka baara si ke a yere ye.

Wa ni y'a den ninnu don kalan na, ut'a laban sabu u be sama somogow nofe tuma bee. U kun be sa, u te ke cefarin ye abada.

-Denba d'ow fana ka jugu u denw ma, u be ko gelenw wajibya u denw kan. Nin ladamuni cogo man ni den ma.

A be den ke mogo siranbagato ye; walima den be se ka ke mogo jugu ye sabu a y'a ye a ba de la, a be korbaya ni ba ka juguya de ye; a fana b'o juguya in de ke mogo were la.

Nin kumakan minnu folen file nin ye, olu b'a jira an na ko denba de ye den ka hadamadenya ko bee ye, sabu den ka denmisennya bee be ke denba de tege kono.

An b'a nini denbaw fe, u k'u janto u denw mara cogo la. U kana u fili, u kana ko diya u la ka damateme; u kana juguya u ma kosebe.

Den be ladamu be ye walasa a ka hadamadenya be se ka sabati, ka tilen du, dugu ani jamana kono.

Segelen Jalakoraji

Nin ye seben ye ka bo aw balimake Yusufu Fane. Nbe seben in ci malidenw bee togo la, ka wele bila keneyatigila mogow ma, kerengkerennenya la, mogo minnu ka baara jesinnen be segelen keleli ma Mali kono, u k'a don ko segelen yera Jalakoraji.

Sabula, ne ka jatemine bor'a kan ntendend zulyekalo tile 24 san 1995 don. Kasababu ke nininkaliye, sabula, ne tun jolen be sirada la. Segelen temento, a donbaga do y'a wele, a nana anw kerefe. Ce y'a nininka, ko : «mun b'a la ? A ye ce jaabi ko ale tun taara Kayi mara la wari nini, kabini ale nana a senw bee fununna nin cogoya la.

Nka, ko mogow ko segelen don. Ola sa, ne yere gerela ce la k'a nininka : ko yala a taara dogotoko so la wa ? Ce

ko, ale taara yen, nk'a ma fura soro. An b'o kuma la ce do fana nana ko ale denkenin be so kono, k'a b'o fana la kabini o si te foyi bo. N'y'o fana nininka, o k'ale ma taa furakeli la.

O la sa an b'a nini segelen furakelaw ninnu fe u ka wuli ka se jalakoraji, k'a ko segesegé kosebe. Sabula, bana in te bana numan ye cogosi la.

Adonbagawka folia, k'a yelema ka teli kojugu. Utumana sa, n'a tigila mogow fila yera dugu kono dun ?

O ko be ke cogo di ? Bana kunben ka fisa ni bana furakelaw de !

Jalakoraji be komini folia, Bankonin ni keleka ce. a ni dugu kono ce ye kilo metere 3 ye.

Yusufu Fane.
Balikukalan karamogo
"poroze literasi" Bamako Disiriki
Tél : 22.70.73.

TULON

Nin desen fila dilanbaga y'a dab'a kama, ka fili 10 k'u la. A y'olu nini.

1) Ce bolio jigmien, kinim fe. 2) Sogomisen bihe kelen. 3) Sogomisen kofela. 4) Ce kain tulio kinin fe. 5) Finimugu min dalein don kunkolo kain. 6) Sinsinbere min be bolio la. 7) Ce numan fe. 8) Dukki bolokan. 9) Dibiri min be kain na. 10) Jiri bolio ds.

KRC

Poroze Literasi ka san fila Kalansodatugu

Sibiridon zuluyekalo tile 22 san 1995, (1994 ni 1995), o kera poroze literasi balikukalan Bamako Disiriki ka san fila kalansodatugu n'enaje ye tubabumoriw ka misiri la Kenzanbugu. N'enaje in daminera nege kanje 10 temennen ni sanga 30 ye. Maaba caman tun be kene kan, tubabu mori w ka cidenw, jamana kalanko nebolibaarada mogow ka cidenw, balikukalan baarada nemogoyaso mogow ka cidenw, ka fara balikukalan karamogow kan.

Jama dafara tuma min na «poroze» in nemog o n'o ye a kalanko nebabobaga ye, a ye kuma ta, a y'a jira ko : «n'enaje in kunte d'were ye, foli ni bojemasegin ko, ka n'esin karamogow ni kalandenw ma». Sabula, u ye san fila kalan min ke munu ni sabali kono, k'u ni foli ka kan, k'a masoro, maakorobawkalanni te ne sabali ko. Karamogoya baju ye sabali ni munu de ye, ani barajinini. Nin kuma bannen ko, kanajigila balikukalandenw ye nogolonbo ke musow ka kalanbaliya kan, u y'a jira ko kalanbaliya ye bana juguba ye. Janko musow ka kalanbaliya. O ye fen ye min be jamana segin ko kosebe. Nogolonbolaw da sera kuma karama caman ma. N'enaje kuncera nege kanje 13 temennen ni sanga 30 ye, ni foli ni dugawu ye; Ala ka sankura jira anw bee kene la.

Amiina.

Yusufu Fane Balikukalan karamogo. Poroze literasi balikukalan Bamako Disiriki negejurusonimoro 22.70.73.

Sumankisew tangaliko fennennamaw ma

Kabini lawale la, cikelaw be ka feere minnu tige walasa ka sumankise marataw tanga fennennamaninw ma, olu suguya ka ca koso.

Ni sumankisew ladonna jiginew kono, dow be tulu, buguriye wali cencen k'u la. Dow be sisi wuli ni furabuluw ye, nemu (neem) be minnu na.

N'i ye cikelaw ye k'u n'esin nin bolokoncfeerew n'u nogonnaw ma, o

sorola fennennamaninw fagalan lakikaw songegeleya kojugu de fe, min warit'u bolo, k'o d'a sorocogo n'a kecogo kan. Ni wariko te, cikela bee sago y'u ka sumankisew lasagonni de ye yoro la, k'u furake cogo bee la, sanko tine li kana y'a la. Nka, n'o se te mogo minnu ye, olu b'u wasa don a kecogo nogomaninw na, n'olu dow be mago ne, ka sorocoto wari ma bo.

O siratige la, faraje nininikela minnu nesinnen be sumankisew lamaralikow ma farafin jamanaw n'u nogonnaw kono, olu y'a jira ko feere minnu tigelen be desebagato jamana cikela caman fe, n'o dow ye cencen ni buguriye ye, k'olu be sumankisew kisi cogo bee la, sanko shokise ni benekise, olu minnu tine ka teli fennennamaninw fe.

Ajrala ko cencen kilo kelen ni garamu keme wcoro (1,600 kg) wali buguriye garamu keme naani (400 gr) de be nagamin sumankise kilo kelen na, k'a lamara. Fen min ye kabakise ye, a jirala ko tigatulu, wali ntentulu litiri duuru de be k'o toni kelen na, walima, ka kaba siri, k'a dulon gabugu sanfe walasa sisi k'a sorocoto kuman.

Faraje nininikela ka fo la, nin feere kofolenw be se ka ke n'a y'a sorocoto sumankise marataw hake ka dogo. N'o hake cayara, fo ka se toni caman ma, tuluko ni cencenko ani buguriyeko joyoro be fegeya. O la, fo se ka ke tubabu w ka furaw ma. N'o te, tineni barika be bonya kojugu. Odun te here ye sorocela ma.

(SYFIA - Faransi).

BURUKINA:

Jiriforo lakanali feereko

Jiriforotigi bee haminanko ye kelen ye jiriw kisili ma, baganw ni kono, ani fennennamaninw ka tine li ma, n'olu b'u bali ka balo, ka wuli joona, fo ka kundamajan sorocoto. O b'i n'a fo misiw, sow ni faliw, sagaw ni baw, kono ni shew, nine ni basaw, saw ni sakenew, tumuw ni bubagaw, fo ka se hadamadenyerew ma. Ola, jiriforotigi ka feere tigelenw ka ca, k'a masoro, sigiyorow te kelen ye, wa, fen minnu be tine li ke, olu suguyaw te kelen ye. O n'a taa o taa, bee sago y'i ka jiriforo kooriliko numan ye, ni jirisinsan, wali, negesinsan ye ka fentinelikela suguya bee fagalanw caman sorocoto, a muguma

far'a jima kan, n'olu be jiriw kisicogo bee la, nin ye feere ye, minnu lakodonnen be jiriforotigi bee fe, halil n'u waleyali se t'a dow ye, k'o da nafoloko kan, min ntanya kelen be, k'a caman dese, k'u ka jiriforow k'u sago ye.

Jirisinsan turuli y'a danma baara ye, min ka gelen. Negesinsan ni fefagalanw bee songow ka gelen. Warijurutata te sorocoto roba kunda ni jekulu kunda, kuma te kenyereye kunda ma. Ningeleya bee de koso, Burukina jamana jiko ni kungoko ciyakeda mogo faamuyalenw ka nininibaaraw bora fen dow kan, minnu sorocoto ka nogon, n'u be jiriforo kisi, k'a sorocoto wari caman ma bo. A fen ninnu sifilela yoro o yoro, o jiriforotigw wasara, f'u y'u bolomayelema joona.

O siratige la, a jirala, ko bagan suguya min mafinaya ka bon, n'o de be tine li ke foro kono, tuma bee, n'a be gen, ka kene a la, n'o kera misi, fali, saga, wali ba ye; ko n'i y'o nogonna bagan bo nooni ji la, k'a du doonin, k'o jidulen seri jiribuluw kan, ni furalan ye, k'o bangga suguya nun mana don o bokasa la, o b'i ka foro bila pewu. O temennen ko, fennennama caman, i ko ninew, basaw, ntoriw, tumuw, bubagaw, saw n'u nogonnaw, olu be foro bila, n'a y'a sorocoto jilama, sege jilama, ani petoroli bee be seri foro kono, tuma bee. (SYFIA-Burukina).

"AMAP" kuntigi

Gawusu DARABO

Mali kanw kunnafonisben

baarada kuntigi

Lanze Samake

Kibaru

BP : 24 Telefon: 22-21-04

Kibaru Bugufiye Bozola

Bamako - Mali

Dilanbagawnisbenbagawkuntigi

Basiriki Ture

Sebenbagaw kuntigi

Baadama Dukure

Labugunyoro: kibaru gafedilan

baarada

Boko Hake 16 000